

กรอบคิดงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียน: การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา

Teachers' Growth Mindset in Learners' Development: A Phenomenological Study

กุสุมา ยกชู^{1*}, พาสนา จุลรัตน์¹, นฤมล พระใหญ่¹, และ ภิญญาพันธ์ เพี้ยซ้าย²

Kusuma Yokchoo^{1*}, Pasana Chularut¹, Narulmon Prayai¹, and Pinyapan Piasai²

Abstract

This research had two objectives: 1) to study the meaning and background of teachers' growth mindset for learners' development in a Thai social context and 2) to study teachers' characteristics. Three different groups of people who are involved with the educational field were targeted: 1) teachers with formal education, 2) teachers with informal education, and 3) teacher trainers. The data was collected from 10 key informants by the use of in-depth interviews and analyzed along with content analysis and triangulation techniques. The research revealed the meaning and seven characteristics as follows: 1) the belief that a teacher's intelligence and competency can be developed, 2) self-understanding and self-acceptance, 3) problem-solving with creativity, 4) a teacher's personality, 5) identifying learner-based goals 6) the belief that a learner's intelligence and competency can be developed, and 7) the belief in human value.

Keywords: *Growth Mindset Teacher, Learner's Development, Characteristics*

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ²คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 114 สุขุมวิท 23 กรุงเทพมหานคร 10110

¹Faculty of Education, Srinakharinwirot University, ²Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University, 114 Sukhumvit 23, Bangkok 10110

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: kusuma.y@psru.ac.th)

รับบทความวันที่ 28 เมษายน 2562 แก้ไขวันที่ 6 มิถุนายน 2562 รับลงตีพิมพ์วันที่ 6 มิถุนายน 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาคำจำกัดความและที่มาของกรอบคิดงอกงามในการพัฒนาผู้เรียนในบริบทสังคมไทย และ 2) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดงอกงามในการพัฒนาผู้เรียน ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก และใช้กระบวนการศึกษาแบบปรากฏการณ์วิทยา กลุ่มเป้าหมาย คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงการการศึกษา 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มครูที่จัดการศึกษาในระบบ 2) กลุ่มครูที่จัดการศึกษานอกระบบ และ 3) กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตและพัฒนาครู โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 10 คน ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและมีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาจากการสัมภาษณ์ และใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความหมายและคุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดงอกงามในการพัฒนาผู้เรียนในบริบทสังคมไทย 7 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของครูว่าพัฒนาได้ 2) การเข้าใจและยอมรับในตนเอง 3) การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 4) บุคลิกภาพความเป็นครู 5) การกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน 6) ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียนว่าพัฒนาได้ และ 7) ความเชื่อในคุณค่าของมนุษย์

คำสำคัญ: กรอบคิดงอกงามของครู การพัฒนาผู้เรียน คุณลักษณะ

บทนำ

Dweck (2006) นักจิตวิทยาและนักวิจัยแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดมีความสนใจศึกษาและทำงานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการที่จะพัฒนาความสิ้นหวังอันเกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้ามาเป็นระยะเวลานาน ทำให้ Dweck ค้นพบว่าสิ่งที่ควบคุมความคิด เจตคติ ความเชื่อ ที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคล เป็นผลมาจากสิ่งที่เรียกว่า กรอบคิด (Mindset) ซึ่งกรอบคิดเป็นความเชื่อเกี่ยวกับตนเองและคุณสมบัติพื้นฐานส่วนใหญ่ของบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น ความคิดเกี่ยวกับความสามารถ สถิติปัญญา พรสวรรค์ หรือบุคลิกภาพของตนเอง ซึ่งมีอิทธิพลมาจากการเลี้ยงดูของครอบครัว ความคาดหวังของสังคม ประสบการณ์ความสำเร็จของบุคคล รวมถึงการเรียนรู้ในสถาบันการศึกษา โดย Dweck ได้แบ่งกรอบคิดของบุคคลออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ กรอบคิดจำกัด (Fixed Mindset) คือ ความคิด และเจตคติของบุคคลที่เชื่อว่าศักยภาพของตนเองเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดอย่างตายตัวและสามารถเปลี่ยนแปลงได้เพียงเล็กน้อย ขณะที่กรอบคิดงอกงาม (Growth Mindset) คือ ความคิดและเจตคติของบุคคลที่เชื่อว่าศักยภาพของตนเองเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงและเติบโตได้โดยอาศัยความพยายาม

กรอบคิดที่แต่ละบุคคลยึดถือมีได้ส่งผลต่อชีวิตตนเองเพียงคนเดียว แต่จะส่งผลต่อผู้อื่นด้วยเช่นกัน จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยพบว่า กรอบคิดของครูนอกจากจะมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมในการพัฒนาตนเองของครูแล้ว ยังส่งผลไปถึงมุมมองและการสนับสนุนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้วย สังเกตได้จากพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียนที่ครูบางคนทุ่มเทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มที่เพราะเชื่อว่าผู้เรียนของตนเองจะสามารถพัฒนาศักยภาพได้ หากผู้เรียนเหล่านั้นได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมและความพยายามที่จะเรียนรู้โดยไม่คำนึงถึงความเหน็ดเหนื่อย ขณะที่ครูบางคนเชื่อว่าศักยภาพหรือความสามารถของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้เรียนมีมาตั้งแต่เกิด ดังนั้น ถึงแม้ว่าจะหาวิธีการสนับสนุนการเรียนรู้

ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียนก็ไม่สามารถช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เพิ่มขึ้น ทำให้เห็นว่ากรอบคิดที่แตกต่างของครูส่งผลต่อพฤติกรรมการพัฒนาผู้เรียนอย่างยิ่ง (Gutshall, 2013) สอดคล้องกับการศึกษาของ Rheinberg (2001) นักจิตวิทยาชาวเยอรมันที่ได้ทำการศึกษาคู่มือที่เริ่มปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเป็นปีแรก พบว่า ครูที่มีกรอบคิดงอกงามจะทุ่มเทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้

จากการศึกษาค้นคว้าการพัฒนากรอบคิดงอกงามของครูในประเทศไทย พบว่าเป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนากรอบคิดของครู โดยใช้การให้ความหมายตามแนวคิดและทฤษฎีในบริบทของต่างประเทศ เช่น การศึกษาของ มิลินทรา กวินกมลโรจน์ (2557) ได้ทำการวิจัยและพัฒนากระบวนการชี้แนะที่อิงทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับกรอบคิด ด้านการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา และงานวิจัยของ ธนะดี สุริยะจันทร์หอม และ อารยา ปิยะกุล (2561) ที่ได้ศึกษามผลการใช้รูปแบบ SPASA เพื่อเสริมสร้างโกรว์ธ มายด์เซต สำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพครู ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการให้ความหมายและคุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียน ในบริบทเฉพาะ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและสามารถนำข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาระบบการศึกษาในบริบทสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์งานวิจัย

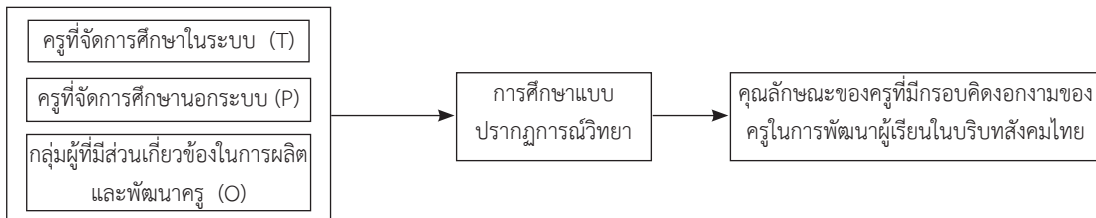
1. เพื่อศึกษาการให้ความหมายของครูที่มีกรอบคิดงอกงามในการพัฒนาผู้เรียนในบริบทสังคมไทย
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดงอกงามในการพัฒนาผู้เรียน

การทบทวนวรรณกรรม และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจกรอบคิดเนื้อหาสำคัญของ 1) แนวคิดเกี่ยวกับกรอบคิด ที่อธิบายถึงภูมิหลังของการศึกษารอบคิด ที่มา และความสำคัญของกรอบคิดต่อชีวิตมนุษย์ รวมถึงประเภทของกรอบคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) แนวคิดเกี่ยวกับครูในการพัฒนาผู้เรียน บทบาทและหน้าที่ของครูในการพัฒนาผู้เรียน และ 3) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกรอบคิดงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียน ความหมาย และคุณลักษณะของผู้มีกรอบคิดงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียน และ (4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบคิดงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียน

การวิจัยนี้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกรอบคิดงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียน ตามแนวคิดทฤษฎีแห่งตน (Self-Theories) ของ Dweck (1999) เป็นหลัก ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ Entity Theory of Ability (Fixed Mindset) เป็นความเชื่อของบุคคลต่อความสามารถของตนเองว่าเป็นสิ่งที่ถูกจำกัดไม่สามารถพัฒนาได้ โดยเข้าใจว่าบุคคลสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ แต่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงความสามารถ พรสวรรค์หรือสติปัญญาของตนเอง และ Incremental Theory of Ability (Growth Mindset) เป็นความเชื่อของบุคคลต่อความสามารถของตนเองว่าเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลง ฝึกฝน และพัฒนาได้ตลอดชีวิต โดยอาศัยความพยายามและการเรียนรู้ ซึ่ง Dweck เชื่อว่าสัญลักษณ์ที่แสดงความสำเร็จของบุคคล คือ การที่บุคคลรักในการเรียนรู้ เห็นคุณค่าในความพยายาม และมี

ความกล้าที่จะเผชิญหน้ากับอุปสรรค (Dweck, 1999) ซึ่งจากงานวิจัยของ Dweck ที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ที่จะทำใหตนเองกลายเป็นผู้เรียนที่มีความคิดงอกงามได้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

วิธีวิทยา

การศึกษา 1) การให้ความหมายของครูที่มีกรอบคิดงอกงามในการพัฒนาผู้เรียนในบริบทสังคมไทย และ 2) คุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดงอกงามในการพัฒนาผู้เรียน ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก และใช้กระบวนการศึกษาแบบปรากฏการณ์วิทยา

กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของกลุ่มเป้าหมาย จากการศึกษาลักษณะของผู้ที่มีกรอบคิดงอกงามตามทฤษฎีของ Dweck เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก และเพื่อให้การศึกษาในครั้งนี้ครอบคลุมความหมายของกรอบคิดงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียนที่ตั้งอยู่บนฐานคิด ความเชื่อ เจตคติ และการแสดงออกทางพฤติกรรมของครูของสังคมไทย ผู้วิจัยจึงคัดเลือกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงการการศึกษาจาก 3 กลุ่ม ดังนี้

1) ครูที่จัดการศึกษาในระบบ ได้แก่ ครูที่ได้รับการยกย่องเชิดชูด้านการสอนและการสร้างนวัตกรรมการศึกษา 1 คน ครูที่ได้รับรางวัลชนะเลิศในด้านกระบวนการพัฒนาผู้เรียนระดับประเทศ 1 คน และครูที่มีประสบการณ์การทำงานเพื่อสังคมและได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำ 1 คน

2) ครูที่จัดการศึกษานอกระบบ ได้แก่ ผู้ปกครองที่จัดการศึกษาแบบเรียนอยู่ที่บ้าน (Home School) ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับลูกในระดับประถมศึกษา จำนวน 1 คน และระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 คน และประธานผู้ก่อตั้งมูลนิธิช่วยเหลือเด็กบ้านลูกรัก 1 คน

3) กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตและพัฒนาครู ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัยที่สอนในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่เคยทำงานเป็นผู้บริหารในระดับมหาวิทยาลัยและคณะ 2 คน และ 2) ผู้อำนวยการศูนย์และรองผู้อำนวยการศูนย์จิตวิทยาการศึกษาที่จัดฝึกอบรมและพัฒนาครู 2 คน

คุณลักษณะที่ศึกษา

คุณลักษณะของกรอบคิดงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ 1) ด้านความเชื่อในศักยภาพของตนเอง 2) ด้านความเชื่อในศักยภาพของผู้เรียน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นรายบุคคล โดยระหว่างเก็บข้อมูลได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกัน จนกว่าข้อมูลอิ่มตัว ซึ่งเมื่อพบว่าไม่มีข้อมูลใหม่มาเพิ่มเติมหรือแตกต่างแล้วจึงทำการยุติการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured) ที่มีการจัดเตรียมประเด็นและวางแผนทางในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า แต่อาจมีการปรับเปลี่ยนข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ให้เหมาะสมกับภูมิหลัง หรือประสบการณ์เดิมของผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยศึกษาและทบทวนวรรณกรรมมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามที่สามารถกระตุ้นให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้คิดทบทวนประสบการณ์ที่ผ่านมา ก่อนที่จะตอบคำถามหรือให้รายละเอียดข้อมูลในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการได้อย่างครบถ้วนและครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายการวิจัย ทั้งนี้ ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทุกคน ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเองและใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะสัมภาษณ์ แล้วถอดเทปคำสัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลที่เป็นเรื่องราวมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ใช้การศึกษาเชิงคุณภาพในรูปแบบการศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Study) แนวอรรถปริวรรต (Hermeneutic Phenomenology) ตามแนวคิดของ Heidegger ที่เน้นการเข้าถึงความหมายของประสบการณ์ตามมุมมองของบุคคลที่ได้รับประสบการณ์นั้น (ชายโพธิสิตา, 2554) เป็นแนวทางในการศึกษา โดยผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับวงการศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ครูที่จัดการศึกษาในระบบ 2) ครูที่จัดการศึกษานอกระบบ และ 3) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตและพัฒนาครู เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบการศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบอรรถปริวรรต ตามแนวคิดของ Diekelmann, Allen, and Tanner (1989) โดยใช้นามแฝงกับผลของข้อมูลที่ได้ มีกระบวนการในการวิเคราะห์ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การอ่านข้อความที่ได้จากการถอดเทปเพื่อให้เกิดความเข้าใจ 2) เขียนสรุปข้อความที่แปลความได้จากการสัมภาษณ์ 3) วิเคราะห์ข้อความตามที่ได้จากการสัมภาษณ์หรือจากเนื้อหา และ 4) ตีความข้อมูลและศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงทำการค้นหาประเด็นที่สำคัญโดยการแยกข้อความที่เหมือนกันและแตกต่างกันโดยตรวจสอบความเชื่อมโยงเป็นประเด็นหลัก ให้สัญลักษณ์ และสุดท้ายทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้กระบวนการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ด้านข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับวงการศึกษาเพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือ (เอี่ยมพร หลินเจริญ, 2554)

ผลการวิจัย

ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาประสบการณ์การเป็นครูที่มีกรอบคิดงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียนในครั้งนี้ เป็นข้อค้นพบภายใต้แนวคิดการศึกษาปรากฏการณ์วิทยาที่เป็นการศึกษาตีความประสบการณ์การดำเนินชีวิตของบุคคลว่าแท้จริงแล้วบุคคลนั้นรับรู้และให้ความหมายกับประสบการณ์อย่างไร โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับวงการศึกษาซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ครูที่จัดการศึกษาในระบบ

2) ครูที่จัดการศึกษานอกระบบ และ 3) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตและพัฒนาครู จำนวน 4 คน และนำผลสัมภาษณ์มาศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดยผู้วิจัยนำเสนอเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การให้ความหมายของครูที่มีกรอบคิดองกมในการพัฒนาผู้เรียน

1. ครูที่จัดการศึกษาในระบบ จำนวน 3 คน ได้ให้ความหมายไว้ว่า “กรอบคิดองกมของครูในการพัฒนาผู้เรียน” หมายถึง ความคิดความเชื่อต่อศักยภาพของตนเองในฐานะครูที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในการเรียนรู้มากกว่าผลลัพธ์ของการเรียนรู้ ซึ่งความเชื่อนี้จะส่งผลต่อวิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยครูที่เชื่อว่าตนเองสามารถพัฒนาได้จะให้ความสำคัญกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมายกับชีวิตของผู้เรียน โดยนำทักษะในการสื่อสาร ทักษะการจัดการชั้นเรียนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนบนพื้นฐานความต้องการของมนุษย์อย่างเท่าเทียม

2. กลุ่มครูที่จัดการศึกษานอกระบบ จำนวน 3 คน ได้ให้ความหมายไว้ว่า “กรอบคิดองกมของครูในการพัฒนาผู้เรียน” หมายถึง ระบบความคิดที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และเติบโตของครู ที่มีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง ไม่หยุดที่จะเรียนรู้ มีความตระหนักรู้ในตนเอง ยอมรับและเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคลที่เป็นผลมาจากประสบการณ์ในอดีต โดยระบบความคิดความเชื่อนี้สามารถถ่ายทอดไปยังผู้เรียนผ่านการสื่อสาร กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างการเชื่อมโยงการเรียนรู้กับการใช้ชีวิต และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและให้โอกาสตนเองและผู้เรียนได้เรียนรู้จากความผิดพลาดโดยไม่ตัดสินคุณค่าในตัวผู้เรียน

3. กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตและพัฒนาครู จำนวน 4 คน ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความเชื่อที่เป็นผลมาจากกระบวนการบ่มเพาะให้เกิดความคิด และนำมาสู่กระบวนการของความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของครูต่อตนเองว่าสามารถพัฒนาได้ โดยอาศัยความพยายาม ให้ความสำคัญกับความมุ่งมั่น ใฝ่รู้ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมไปถึงการมีความเชื่อว่าทุกคนสามารถเติบโตและพัฒนาได้ โดยครูจะใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ใช้ทักษะในการสื่อสารเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและอยากที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเชื่อว่าตนเองสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้

สรุป การให้ความหมายจากประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 3 กลุ่ม มีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี คือ “กรอบคิดองกมของครูในการพัฒนาผู้เรียน” ซึ่งสามารถสรุปได้ว่ากรอบคิดองกมในการพัฒนาผู้เรียน หมายถึง ระบบความคิด ความเชื่อของครูที่เป็นผลมาจากประสบการณ์ชีวิต กระบวนการบ่มเพาะให้เกิดความคิด และคุณลักษณะทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคล ที่นำมาสู่กระบวนการของความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพทางปัญญา และความสามารถภายใต้บทบาทหน้าที่ของครูว่าสามารถพัฒนาและเติบโตได้ 2 ด้าน คือ 1) ด้านความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพทางปัญญาและความสามารถในตนเองของครู และ 2) ด้านความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียน โดยระบบความคิด ความเชื่อนี้จะเป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมของครูต่อการพัฒนาตนเองและพฤติกรรมของครูต่อการพัฒนาผู้เรียน

ส่วนที่ 2 คุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดองกมในการพัฒนาผู้เรียน จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายคุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดองกมในการพัฒนาผู้เรียนได้ชัดเจนและมีมิติที่ลุ่มลึกมากขึ้น

โดยคุณลักษณะส่วนหนึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิด แต่มีคุณลักษณะย่อยที่แตกต่างและเพิ่มเติม โดยพบคุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดของงานในการพัฒนาผู้เรียน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่ครูมีความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของตนเองว่าสามารถพัฒนาได้ ยอมรับและตระหนักรู้ในตนเอง มีทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีบุคลิกภาพความเป็นครู และสามารถกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียนได้ ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะ ดังนี้

1.1 ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของตนเองว่าสามารถพัฒนาได้

การที่บุคคลเติบโตขึ้นมาท่ามกลางการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว จะทำให้บุคคลเกิดการรับรู้และตีความจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและมีผลต่อชีวิต ซึ่งผลของประสบการณ์เหล่านี้จะทำให้บุคคลสร้างมุมมองความเชื่อต่อตนเองขึ้นมาและพัฒนากลายเป็นระบบความคิดที่มีผลต่อพฤติกรรม ดังนั้นเมื่อครูเชื่อว่าตนเองสามารถพัฒนาศักยภาพและความสามารถต่าง ๆ ของตนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น จะส่งผลให้ครูพยายามที่จะหาวิธีการต่าง ๆ มาพัฒนาตนเองในฐานะของครูคนหนึ่งที่กำลังในการเรียนรู้ พยายามสร้างคำถามกับสิ่งรอบตัวเพราะจะนำไปสู่การค้นคว้าและหาคำตอบ และถึงแม้ว่าจะต้องเผชิญกับอุปสรรคหรือความล้มเหลวก็จะมองหาบทเรียนที่ได้รับและนำมาแก้ไขปรับปรุงตนเอง รวมถึงมีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงและทำในสิ่งใหม่ ๆ ที่ตนเห็นว่ามีประโยชน์สำหรับตนเองและผู้เรียน คำอธิบายประสบการณ์ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสบการณ์ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของตนเองว่าสามารถพัฒนาได้

ครูที่จัดการศึกษาในระบบ	ครูที่จัดการศึกษานอกระบบ	ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตและพัฒนาครู
“สอนศิลปะ แต่ครูศิลปะโรงเรียนเรามี 3 คน มีฝึกสอนอีก 2 คน เราต้องให้คาบเขา อ้อ แล้วสังคมไม่มีครูจบสังคม เราก็เลยต้องมาสอนสังคม....ก็เป็นโจทย์ใหม่ที่เราต้อง Activity Based ด้วย เราเองก็ต้องทำที่บ้าน ไปดูซิว่าเขาสอนยังงี้ ไปดู Concept คนนั้นคนนี้ แล้วก็มาประยุกต์ในแบบของเรา” (T2)	“แล้วพี่ก็รู้สึกว้าวที่สุดแล้วอะความเชื่อมั่น หรือความรู้ที่มีมาแต่ก่อนเนี่ยใช้ไม่ได้เลย ต้องแบบรื้อถอนไปหมดเลย” (H2)	“ครูต้องมีความอยากเรียนรู้ตลอดเวลา ต้องตั้งคำถามกับสิ่งที่อยู่รอบตัวและจะคำนึงถึงในสิ่งที่ต้องการจะเรียนรู้เป็นสำคัญ” (O1)

1.2 การเข้าใจและยอมรับในตนเอง

ในการทำงานที่มีความคาดหวังจากสังคม และหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมากมายของอาชีพครูย่อมส่งผลให้ครูเกิดความเครียดและความวิตกกังวล จนบางครั้งอารมณ์และความรู้สึกด้านลบอาจถูกส่งต่อไปยังผู้เรียน ดังนั้น ครูควรที่จะยอมรับว่าตนเองเป็นเพียงปุถุชนคนธรรมดา ที่มีอารมณ์ มีความคาดหวัง มีความต้องการ เกิดอารมณ์ความรู้สึกในด้านลบจึงเป็นเรื่องปกติ ซึ่งการยอมรับในสิ่งที่ตนเองมีและสิ่งที่ตนเองเป็น ร่วมกับการทบทวนตนเองอยู่เสมอ จะช่วยให้ครูเกิดความตระหนักในตนเองก่อนที่จะแสดงอารมณ์ความรู้สึกก่อน

จะส่งผ่านไปยังผู้เรียน ซึ่งหากครูเกิดความรู้สึกหรือมีอารมณ์ในด้านลบ ย่อมจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการแสดงออกต่อผู้เรียนด้วย คำอธิบายประสบการณ์การเข้าใจและยอมรับตนเอง ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ประสบการณ์การเข้าใจและยอมรับในตนเอง

ครูที่จัดการศึกษาในระบบ	ครูที่จัดการศึกษานอกระบบ	ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตและพัฒนาครู
“เราต้องกลับมาทบทวนบ่อย คือ ส่วนหนึ่งเราก็ไม่อยากติด เพราะว่าถ้าเราติดนี้เราก็มีผลอะไร ถ้าเกิดเราซุ่ม ๆ หรือเราอะไรไปเนี่ยมันมีผลกับคนตรงหน้า หรือมันมีผลกับนักเรียนมากเลย ดังนั้น ก็ต้อง reset ตัวเองอยู่เรื่อย ๆ เหมือนตั้ง mindset ตัวเองเรื่อย ๆ” (T2)	“พียอมรับว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับลูกคนเล็กเป็นเพราะตัวพี่เองด้วย หมายถึง ในอดีตอะนะ เพราะว่าลูกคนโตเก่งมาก แล้วก็พี่ก็เข้าใจเมื่อก่อนนะ เมื่อก่อนพี่เข้าใจว่าตัวพี่เองนะเก่งด้วย เพราะว่าพี่มีรางวัลเยอะแยะ ครูต้นแบบ ครูแกนนำ ครูอะไรเล่าเวทีประกวดระดับประเทศอะไรแบบนี้ พี่เลยมีความเชื่อมั่นอย่างนั้น” (H2)	“ทุกครั้งเลย ไปไหนมา หรือไปปฏิบัติธรรมกลับมาก็จะคุยข้อดีของการไปปฏิบัติธรรม จบแล้ว คุณจะได้อะไรคิดเรื่องอะไร ในชีวิตจริงคุณอาจจะได้เจอเรื่องราวสัพเพด้าแล้ว ด่าอีก ๆ ก็คือเราต้องฝึก มนุษย์เรา ถ้าไม่ฝึกฝน ได้แต่พูดตอนนั้น ก็ไม่ได้อยู่ที่ไหนให้มีสติสตางค์” (O3)

1.3 การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ในการทำงานร่วมกันระหว่างมนุษย์ย่อมเกิดปัญหาหรือมีอุปสรรคในการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานร่วมกันระหว่างบุคคลต่างวัยโดยเฉพาะครูกับนักเรียน ด้วยคุณวุฒิและวัยวุฒิที่ต่างกัน บางครั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาจไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ทำให้ต้องใช้กระบวนการคิดเพื่อหาวิธีการมาใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการพยายามสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรอบด้านและพยายามหาวิธีที่หลากหลายและยืดหยุ่นมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นเหตุเป็นผล และเหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน คำอธิบายประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ครูที่จัดการศึกษาในระบบ	ครูที่จัดการศึกษานอกระบบ	ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตและพัฒนาครู
“ล่าสุดพวกเราทำโปรเจกต์ บูรณาการมากกว่าข้าว แต่มันไม่สนุก เพราะว่าเด็กไม่ได้ยิน สองเด็กบ่นว่าแดร์ร้อนนู่นนี่นั่น ครูก็ต้องมาคุยกัน ว่ามีปัญหาแล้ว ถ้าเกิดเราจะฝึกก็จะไม่สนุกแล้ว คือส่วนนี้เด็กไม่สนุก สองครูก็เริ่มเห็นอาการว่า เด็กเริ่มอึดอัด ครูก็ต้องมาเช็กกันใหม่ แสดงว่ามันอาจจะยากไป หรือมันอาจจะเยอะไป ก็ใช้วิธีการขอตัวแทนเด็กถาม reflection หน่อย เอาแบบคนที่มองแบบตรงไปตรงมา เขาก็...ครูมันน่าจะแบบนี้ ๆ ใหม่ คือ เราก็คือเอาเสียงเขาแหละมาปรับให้มันตรงกับความต้องการเขาและความรู้ที่เราอยากให้เขาได้” (T2)	“พี่ไม่ชอบงานทำกับข้าวงานเย็บผ้าอะไรเนี่ย พี่ไม่ชอบเลยแล้วก็ใหม่ ๆ นะ เวลาลูกไปนั่งเรียนเย็บผ้าปักผ้าแล้วพี่ก็ต้องไปด้วยนะ พี่รู้สึกหงุดหงิดตัวเองมากเลยแบบพี่ไม่ชอบอะไร แล้วไปเรียนเย็บผ้าพี่ไปนั่งผ้าพี่ไม่ชอบอะไร มันไม่ใช่ว่าพี่ก็มาคิดว่าถ้าพี่ไม่ชอบ แล้วพี่ไปตัดโอกาสคนเนี่ยพี่ว่าไม่โอเค พี่นี่พอพี่ไม่ชอบพี่ก็คิด พี่ก็มาคุยกับคนน้องตรง ๆ ว่าแม่ไม่ไหวจริง ๆ เราก็คัดสินใจว่าคนน้องชอบเย็บผ้าใช้ไหม ชื่อจักรเอลวิราสอนฟรีตลอดชีพ อ่อนก็ออกเลย พี่ก็ขับรถไปส่ง เขาก็หัวจักรของเขาไปเรียนเย็บผ้า” (H2)	“อาจจะมีโจทย์ มีอะไร เช่น มีเงินอยู่ 2,000 บาท ใช้ให้คุ้มค่าจะไปเชียงใหม่ สมมติถ้าขึ้นเครื่องบินไปก็เกือบพัน หรือรถไฟดีแต่ละคนก็จะเลือกต่างกันได้ ขอให้เลือกได้เลือกอะไรก็เลือกสิ่งที่เราจะปลูกฝังกับเด็กให้รู้ การตัดสินใจของเราต้องมาจากการประเมินข้อมูลโดยรอบ ต้องเหมาะสมกับตัวเองไม่งั้นเด็กก็จะเรียนแบบหยาบ ไม่นึกถึงสภาพของตนเอง ให้แต่ละคนฝึกคิด ข้อดีข้อเสีย ก็ต้องสอนมีความจำเป็นไม่จำเป็น ถ้าคนเป็นครูไม่รอบไม่รู้อย่างกว้างขวาง มันจะไปสอนให้เด็กเป็นคนกว้างขวางมันก็จะลำบากนะ” (O3)

1.4 บุคลิกภาพความเป็นครู

บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่เป็นอัตลัษณ์ที่สำคัญของการดำรงชีวิตในฐานะของมนุษย์ และฐานะของความเป็นครู การที่ครูมีหน้าที่ต้องดูแลพัฒนาศักยภาพของนักเรียนทำให้ครูและนักเรียนต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ซึ่งในบางครั้งบุคลิกภาพเฉพาะของครูก็อาจส่งผลต่อมุมมองและการตีความของนักเรียนต่อตนเองได้ เพราะความคิดภายในของครูที่ฉายออกมาทางสีหน้า น้ำเสียงหรือคำพูดจะทำให้ผู้เรียนรับรู้นอกเหนือจากสารที่ส่งมาได้และอาจส่งผลต่อบรรยากาศในการเรียน ดังนั้น เมื่อครูถือได้ว่าเป็นสภาพแวดล้อมที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนจึงต้องมีการวางตัวและประพฤติตนให้เหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้ในบุคลิกภาพที่เหมาะสม เช่น การพูดจาไพเราะ การตรงต่อเวลา การแต่งกายที่เหมาะสมกับกาลเทศะ เป็นต้น คำอธิบายบุคลิกภาพความเป็นครู ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 บุคลิกภาพความเป็นครู

ครูที่จัดการศึกษาในระบบ	ครูที่จัดการศึกษานอกระบบ	ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตและพัฒนาครู
“บุคลิกของครูแต่ละคนเนี่ยมีผลกับผู้เรียน การแต่งกาย หน้าตา และคำพูดน้ำเสียง อารมณ์ ต่าง ๆ” (T1)	“ลูกชายที่เคยทำผลงานเป็นวิชาการงาน ครูบอกให้ทำคอมพิวเตอร์ เขาก็คิดแบบว่าบรรเจิดมากเลยว่า เขาจะทำปากกาที่มันติดคอมพิวเตอร์ให้คนเขียนหนังสือในที่มืด และสามารถพกติดตัวได้ แล้วก็มีความเชื่อมั่นว่าเดี๋ยวไป present เนี่ยนะครูจะต้องชื่นชมแน่ ปรากฏว่าตรงกันข้ามเลย ครูก็แบบทวาดว่า ฉันต้องการคอมพิวเตอร์ได้ต้องการปากกา รู้จักไหม คอมพิวเตอร์ที่กลม ๆ ให้ไปดูคอมพิวเตอร์ที่ตลาดอะไรยังเงี่ย แล้วเด็กก็รู้สึกเสีย self มาก ”(H2)	“ถ้าพี่ได้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่ จะให้เด็กได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ จากชีวิตจริงมันจะดีกว่าในหนังสือ เด็กก็จะเห็นว่าพฤติกรรมของครูเนี่ยะ ครูที่ดีต้องเป็นแบบอย่าง” (O3)

1.5 การกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน

การตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้เปรียบเสมือนการสร้างเส้นชัยไว้เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนเดินทางไปถึง ซึ่งเป้าหมายที่ตั้งจะต้องมีความชัดเจนเพื่อให้ผู้สอนและนักเรียนสามารถค้นหาวิธีการเดินทางไปถึงจุดหมายได้เร็วขึ้น ดังนั้น ครูกับนักเรียนจึงต้องมีการทำความเข้าใจถึงความต้องการของทั้ง 2 ฝ่าย เพื่อที่จะได้มองเห็นเป้าหมายในการเรียนรู้ไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป้าหมายที่ครูและนักเรียนตั้งขึ้นควรเป็นเป้าหมายที่ทำให้ผู้เรียนและครูได้เรียนรู้กระบวนการระหว่างการเดินทางไปสู่จุดหมายโดยที่ไม่ละเลยความต้องการของครูและนักเรียน คำอธิบายประสบการณ์การกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ประสพการณ์การกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน

ครูที่จัดการศึกษาในระบบ	ครูที่จัดการศึกษานอกระบบ	ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตและพัฒนาครู
“ในความคิดผมคือถ้าเรารักหรือสนใจอะไรก็ตามเราจะมีความสุขกับสิ่งนั้น...ในระยะแรกผมคิดอย่างนี้ก็เลยหากิจกรรมหาสื่อการสอน หาเกมต่าง ๆ ให้เด็กดึงเข้าห้องเรียน คราวนี้พอให้เด็กดึงเข้าห้องเรียนแล้ว ชักระยะหนึ่งเด็กมีความสุขแล้วโอเคกับวิชาแล้วค่อย ๆ เติมความรู้ให้แกเด็ก ๆ” (T1)	“บ้านเราต้องอยู่รอด อยู่รอดหมายความว่า ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน น้องเล็กเข้ามาเราต้องรับได้ เราต้องอยู่รอด ที่นี้การอยู่รอดมันก็ต้องดึงความดีแต่ละคนออกมา” (H3)	“ฝึกให้เด็กเป็น เขาเรียกว่าเป็น mastery learner ให้ได้ ให้เด็กเป็นคนที่ยังไม่รู้ โดยที่ไม่ยึดติดกับปัจจัยภายนอก” (O4)

2. ด้านความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียน ประกอบด้วย 2 คุณลักษณะ ดังนี้

2.1 ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียนว่าสามารถพัฒนาได้

เป็นความเชื่อที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีการตัดสินใจในที่มาของศักยภาพและความสามารถของตนเอง ซึ่งหากมีความเชื่อว่าตนเองสามารถเปลี่ยนแปลงศักยภาพและความสามารถด้านต่าง ๆ ของตนเองได้แล้ว ก็จะเกิดความเชื่อที่ว่าบุคคลอื่นก็สามารถเติบโตและพัฒนาได้เช่นเดียวกับตนเอง ซึ่งหากบุคคลนั้นเป็นครูที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียน ก็จะพยายามหาวิธีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพที่ตนมีได้ คำอธิบายประสพการณ์ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียนว่าสามารถพัฒนาได้ ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ประสพการณ์ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียนว่าสามารถพัฒนาได้

ครูที่จัดการศึกษาในระบบ	ครูที่จัดการศึกษานอกระบบ	ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตและพัฒนาครู
“โรงเรียนควนเนียงวิทยาเป็นโรงเรียนรอบนอกคือเด็กที่อยู่ที่นี่คือเด็กที่อ่อนกว่าเด็กในเมือง แต่สิ่งที่พ่อก็คือจะทำอย่างไรให้เด็กพัฒนาตัวเองขึ้นมาเทียบเท่ากับเค้าได้ ฉะนั้นมันก็เป็นความท้าทายอย่างหนึ่ง...ถ้ามองโดยพื้นฐานเด็กทุกคนไม่เท่ากันแต่ถ้ามองในเรื่องของการพัฒนาทุกคนเท่ากันและไม่จำเป็นว่าเด็กในเมืองจะต้องเก่งกว่า” (T1)	“เรามี Mindset บางอย่างได้ แต่ต้องเข้าใจว่า Mindset บางอย่างที่มีนั้นมันเป็นไปเพื่อการเติบโตของผู้เรียนนะ ไม่ใช่ความสำเร็จของผู้สอน ซึ่ง Mindset บางอย่างก็เขตยังให้มันเอื้อต่อการเติบโตของเด็ก มันก็ต้องเป็นระบบที่เอื้อต่อการเติบโต”	“ในชีวิตความเป็นครูของพี่เนี่ยะ พี่ไม่เชื่อว่าใครจะพัฒนาไม่ได้ละก็พี่ไม่เชื่อว่าใครจะไม่มีศักยภาพ เด็กบางคนพูดไม่ได้แต่ให้เลียนแบบเขาทำได้” (O3)

2.2 ความเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์

บุคคลในสังคมมาจากครอบครัวที่มีความหลากหลายและการเลี้ยงดูแตกต่างกัน บางครอบครัวอาจมีความสมบูรณ์พร้อม แต่บางครอบครัวอาจขาดความรักความอบอุ่น ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้บุคคลรับรู้คุณค่าในตนเองต่างกัน ผู้เรียนบางคนต้องการความรักและการยอมรับจากบุคคลอื่น จึงอาจแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หรืออาจมีภาพลักษณ์ในด้านลบ เช่น การแต่งกายไม่เรียบร้อย การมีรอยสักบนร่างกาย การทำสีผม เป็นต้น ซึ่งสิ่งที่กล่าวมาอาจทำให้บุคคลทั่วไปตัดสินตัวตนของเขาเหล่านั้นจากความคิดของตนเอง อันจะส่งผลต่อการแสดงออกต่อเขาเหล่านั้นด้วย ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วบุคคลเหล่านั้นล้วนแต่มีข้อดีอยู่ในตัวเอง แต่ก็ถูกสังคมตัดสินจากภาพลักษณ์ ดังนั้น การพยายามทำความเข้าใจ เปิดใจยอมรับ เห็นคุณค่า และเคารพในตัวตนของบุคคล จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูเข้าถึงผู้เรียนได้ง่ายขึ้น คำอธิบายประสบการณ์ความเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์ ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ประสบการณ์ความเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์

ครูที่จัดการศึกษาในระบบ	ครูที่จัดการศึกษานอกระบบ	ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตและพัฒนาครู
“หลายคนอาจมองว่าน่ากลัว ห่วงทุกเรื่องอะ คิดเหมือนกัน แต่พอได้ไปทำกิจกรรมร่วมกันจะเห็นว่าเด็กพวกนี้น่ารักจริงใจไม่ได้เหมือนรูปลักษณ์เลย” (T3)	“คนเราเติบโตได้ด้วยอะไรบ้าง เรารู้และกินอาหารครบ 5 หมู่ ได้ออกกำลังกาย ได้วิ่งตามวัย นอกเหนือจาก Physical มันก็มีเรื่องอื่น เรื่องสิ่งที่มองไม่เห็นก็จะเป็นเรื่องอะไร เรื่องจิตวิญญาณ เรื่องพลังชีวิต เรื่องจิตใจความรู้สึก พวกนี้เราต้องดูแลไปพร้อมกันหมด” (H1)	“ผู้เรียนมีความแตกต่างหลากหลายเราจะต้องยอมรับว่าผู้เรียนมี back ground ต่างกันมาก บางคนพ่อแม่ไม่ค่อยอบรมสั่งสอนมา เราก็ต้องออกแรงหน่อยนึง บางคนพ่อแม่ร้าย ปัญหาจะตามมาอีกรูปแบบหนึ่ง ก็คืออาจจะถูกตามใจมา เวลามาร่วมกันก็เลยไม่ยอมรับกติกา” (O3)

อภิปรายผล

การอภิปรายผลกรอบคิดงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียนในบริบทสังคมไทยจากประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักร่วมกับการวิเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอเป็น 2 ส่วน โดยส่วนที่ 1 เป็นการนำเสนอความหมายของผู้มีกรอบคิดงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียนในบริบทสังคมไทย และส่วนที่ 2 เป็นการเสนอคุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดงอกงามในการพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความหมายของผู้มีกรอบคิดงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียนในบริบทสังคมไทย

จากการศึกษาความหมายของกรอบคิดงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียนในบริบทสังคมไทย เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนในชาติ ซึ่งการใช้กระบวนการศึกษาแบบปรากฏการณ์วิทยา พบว่า กรอบคิดงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียน หมายถึง ระบบความคิดความเชื่อของครูที่เป็นผลมาจากประสบการณ์ชีวิต กระบวนการบ่มเพาะให้เกิดระบบความคิด และคุณลักษณะทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคล ที่นำมาสู่กระบวนการของกรอบความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพทางปัญญา และความสามารถภายใต้บทบาทหน้าที่ของครูว่าสามารถพัฒนาและเติบโตได้ โดยระบบความคิดความเชื่อนี้จะเป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมของครูต่อการพัฒนาดตนเอง และพฤติกรรมแสดงออกของครูต่อการ

พัฒนาผู้เรียน ซึ่งความหมายดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Dweck (2006) ที่กล่าวไว้ว่า เมื่อบุคคลยอมรับกรอบคิดสำหรับตนเองแล้ว จะเป็นเสมือนการวางกรอบในการคิด มุมมอง เจตคติ และความเชื่อ ที่มีต่อตนเอง และผู้อื่น ซึ่งจะมีอิทธิพลในการชี้นำการแสดงออกทางพฤติกรรม และการดำเนินชีวิต แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ กรอบคิดจำกัด และกรอบคิดดองงาม ซึ่งกรอบคิดทั้ง 2 ประเภทนี้ เป็นความเชื่อเฉพาะของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของตนเอง ด้านศักยภาพ ความสามารถ สติปัญญาที่บุคคลมีอยู่ในตนเอง อันเป็นผลจากประสบการณ์ และการเรียนรู้ที่ผ่านมาในอดีต ส่งผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เจตคติ และความคิดต่อตนเอง ที่จะชี้นำการแสดงออกทางพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ซึ่งแนวคิดนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rheinberg (2001) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับกรอบคิดของครู โดยทำการวัดกรอบคิดของครูใหม่ตอนที่เริ่มเข้าสอนในโรงเรียนปีแรก โดยครูบางคนที่มีกรอบคิดจำกัดจะเชื่อว่า นักเรียนของตนไม่สามารถพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาได้ ทำให้ครูคิดว่าตนก็ไม่สามารถเติมเต็มให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ เพราะความฉลาดหรือความสามารถนั้นถูกกำหนดเป็นพื้นฐานของบุคคลไว้แล้ว ขณะที่ครูบางคนที่มีกรอบคิดดองงามจะเชื่อว่า ครูสามารถหล่อหลอมให้นักเรียนมีความสามารถหรือสติปัญญาที่ดีได้ เพราะนักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ โดยในการศึกษา Rheinberg ได้บันทึกการสังเกตผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนตลอดทั้งปี พบว่าครูที่มีกรอบคิดจำกัด ทำให้นักเรียนที่ได้เรียนด้วย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำตั้งแต่เริ่มเรียนจนจบภาคเรียน แต่ในทางกลับกัน ครูที่มีกรอบคิดดองงามสามารถทำให้นักเรียนที่มีลักษณะผลสัมฤทธิ์ต่ำพัฒนาผลสัมฤทธิ์ให้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง และระดับที่สูงขึ้นได้ เมื่อหมดภาคเรียน (Dweck, 2006) จึงเป็นการสนับสนุนให้เห็นว่าการจะพัฒนาให้ผู้เรียนมีกรอบคิดดองงามได้นั้นต้องเริ่มที่ตัวครูเป็นอันดับแรก

ส่วนที่ 2 คุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดดองงามของครูในการพัฒนาผู้เรียนในบริบทสังคมไทย

จากการศึกษาคุณลักษณะของครูผู้ที่มีกรอบคิดดองงามในการพัฒนาผู้เรียนในบริบทสังคมไทย พบว่าแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพทางปัญญาและความสามารถในตนเองของครู ประกอบด้วย 1) ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของครูว่าพัฒนาได้ 2) การเข้าใจและยอมรับในตนเอง 3) การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 4) บุคลิกภาพความเป็นครู 5) การกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน และด้านความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียนว่าพัฒนาได้ และ 2) ความเชื่อในคุณค่าของมนุษย์ ซึ่งข้อมูลที่ได้วิเคราะห์จากประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักมีส่วนเติมเต็มองค์ความรู้ให้ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงมากขึ้น รายละเอียดดังนี้

ด้านความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพและความสามารถทางปัญญาของตนเอง คือ การที่ครูมีความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของตนเองว่าสามารถพัฒนาได้ ยอมรับและตระหนักรู้ในตนเอง มีทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีบุคลิกภาพความเป็นครู และสามารถกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียนได้ โดยจะอธิบายในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของตนเองว่าสามารถเปลี่ยนแปลงได้ คือ การที่ครูมีความพยายาม พยายามหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพและวิชาสอนที่ได้รับมอบหมายของตนเองอย่างไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค โดยมีความคิดและเชื่อว่า ตนเองสามารถพัฒนา

ศักยภาพทางสติปัญญาและความสามารถด้านต่าง ๆ ได้อย่างไม่สิ้นสุด ประกอบด้วย 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ 1) ความพยายามใฝ่รู้ 2) การหาบทเรียนจากความผิดพลาด และ 3) ความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ Dweck (2006) ที่ได้ให้ความหมายของกรอบคิดของงานว่าเป็นระบบความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพภายในตนเอง ที่สามารถปรับเปลี่ยนให้มีคุณภาพ และสามารถพัฒนาได้ ถึงแม้ว่าบุคคลจะมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Mercer and Ryan (2009) ได้ทำการศึกษาและพบว่า บุคคลที่มีกรอบคิดของงานจะมีลักษณะชอบแสวงหาความท้าทาย อดทนต่ออุปสรรค มองเห็นความสำคัญของความพยายาม รวมถึงยอมรับและเรียนรู้ในความผิดพลาด

2. การเข้าใจและยอมรับในตนเอง คือ การที่ครูเปิดใจที่จะยอมรับตนเองโดยไม่ตัดสินว่าถูกหรือผิด แต่จะเลือกยอมรับตนเองตามธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ที่มีอารมณ์ ความรู้สึก อคติ ความโกรธ และความกลัว เป็นต้น ซึ่งการยอมรับนี้จะส่งผลต่อการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับตนเองในหลายมิติ ทั้งนี้ เป็นผลต่อเนื่องมาจากการยอมรับตนเองตามสิ่งที่เป็นอยู่ ประกอบด้วย 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ การยอมรับตนเอง การทบทวนตนเอง และการตั้งคำถามกับตนเอง สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของ Mezirow (2000) ที่มองว่าเป็นกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงกรอบอ้างอิง ได้แก่ มุมมองการให้ความหมาย แบบแผนความคิด และชุดความคิดความเชื่อที่เราใช้อยู่เป็นประจำโดยไม่รู้ตัว เพื่อให้กรอบคลุมมากขึ้น จำแนกแยกแยะได้ดีขึ้น เปิดกว้างขึ้นและมีความพร้อมทางอารมณ์ที่จะเปลี่ยนแปลงได้ และสามารถใคร่ครวญให้ดีขึ้น ทำให้บุคคลมีความเชื่อและทัศนคติที่เป็นจริงและขึ้นการกระทำได้อย่างเหมาะสม

3. การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ คือ การที่ครูมีความคิดที่เปิดกว้างและรับฟังความต้องการของผู้เรียน เมื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ครูออกแบบประสบปัญหาหรือไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้ ครูพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธรา พุ่มพชาติ (2552) ที่ได้อธิบายองค์ประกอบของความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ว่าประกอบไปด้วยความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหา ทักษะในการแก้ปัญหา ความสามารถในการคิดคำนวณและให้เหตุผล ความยืดหยุ่น ไม่ยึดติดในรูปแบบที่ตนคุ้นเคย แต่จะยอมรับรูปแบบและวิธีการใหม่ ๆ เสมอ ความรู้พื้นฐาน และระดับของสติปัญญา ซึ่งองค์ประกอบนี้จะนำไปสู่ความสำเร็จของงาน ดังที่ Isaksen and Treffinger (2004) ได้กล่าวว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เป็นรูปแบบที่ใช้สำหรับการแก้ปัญหา และจัดการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

4. บุคลิกภาพความเป็นครู คือ การที่ครูมีการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน ทั้งลักษณะภายนอกที่สังเกตได้ เช่น การแต่งกายที่สะอาดเหมาะสมกับกาลเทศะ การพูดจาไพเราะ การตรงต่อเวลา และลักษณะภายในที่ไม่สามารถสังเกตได้ เช่น ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความสามารถควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นต้น ประกอบด้วย 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ 1) การเป็นแบบอย่าง และ 2) การวางตัว ซึ่งสอดคล้องกับ สุขวสา ยอดกมล (2551) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะที่ดีของครูนอกเหนือจากเรื่องบุคลิกและการแต่งกายของครูแล้ว ครูต้องมีความระมัดระวังในการวางตัวในที่สาธารณะ เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ นอกจากนี้ ครูยังต้องเป็นตัวอย่างของการตรงต่อเวลา รักษาเวลาทำงานเพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สมกับที่ เป็นผู้ประกอบวิชาชีพครูและเป็นแบบอย่าง

แก่ผู้เรียนได้ตลอดเวลา ซึ่งถือได้ว่าครูเป็นสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ของผู้เรียนถึงแม้ว่าครูบางคนอาจจะไม่มีโอกาสได้สอนผู้เรียนก็ตาม (วิเชียร ไชยบัง, 2561) โดยส่วนใหญ่ผู้เรียนจะสามารถจดจำหรือเห็นครูเป็นแบบอย่างได้จากบุคลิกลักษณะของครูที่ผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ เรืองวิทย์ นนทภา (2559) ที่ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่ผู้เรียนประทับใจ: ต้นแบบของครูดี พบว่า คุณลักษณะของครูที่ผู้เรียนประทับใจในทุกระดับชั้นมี 5 ด้าน คือ คุณลักษณะส่วนตัว การสอน วิชาการ จรรยาบรรณ และมนุษยสัมพันธ์

5. การกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน คือ การที่ครูตั้งเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของตนเองอยู่เสมอ เพื่อนำความรู้และความสามารถใหม่ ๆ ที่ได้ศึกษาไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ การตั้งเป้าหมายเพื่อพัฒนาตนเองในฐานะครู และการตั้งเป้าหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งในประเด็นของการตั้งเป้าหมาย Dweck (1999) ได้กล่าวถึงการตั้งเป้าหมายไว้ว่ามีวัตถุประสงค์ 2 แบบ คือ การตั้งเป้าหมายเพื่อแสดงผลงาน (Performance Goal) โดยเป้าหมายนี้จะเกี่ยวข้องกับความรู้ทักษะ เมื่อได้รับการประเมินเพื่อตัดสินในเชิงบวกเกี่ยวกับความสามารถ สมรรถนะของตนเอง และการตั้งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ (Learning Goal) ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ต้องการเพิ่มสมรรถนะของตนเองที่แสดงถึงความสามารถที่จะเรียนรู้ในสิ่งใหม่ เช่น ภาษา งานหรือสิ่งใหม่ ๆ เพราะปรารถนาที่จะเพิ่มศักยภาพในตนเองมากขึ้น ซึ่งทั้ง 2 ลักษณะของการตั้งเป้าหมายเป็นที่ยอมรับของทั่วโลกว่าสามารถเติมเต็มความสำเร็จของบุคคลได้ ซึ่งจากงานวิจัยของ สุรวิทย์ อัสสพันธ์ (2556) ที่ได้ศึกษาถึงอิทธิพลโครงสร้างเป้าหมายเพื่อการแสดงผลงาน โครงสร้างเป้าหมายเพื่อความเชี่ยวชาญ และโครงสร้างเป้าหมายแบบผสมโดยภาพรวม พบว่า การที่นักเรียนได้รับโครงสร้างเป้าหมายที่แตกต่างกันนั้น ทำให้นักเรียนมีเป้าหมายเชิงสัมฤทธิ์ที่แตกต่างกัน ลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นจะช่วยส่งเสริมเป้าหมายของผู้เรียนได้

ด้านความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียน คือ การที่ครูมีความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียนว่าสามารถพัฒนาได้ โดยเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์ และจะหาวิธีการสนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความต่าง โดยอธิบายในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียนว่าสามารถพัฒนาได้ คือ การที่ครูมีความเชื่อว่าผู้เรียนที่ตนสอนอยู่มีศักยภาพและความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่สามารถพัฒนาให้เติบโตขึ้นจากที่เป็นอยู่ได้ เช่นเดียวกับที่ครูมีความเชื่อว่าตนเองก็สามารถพัฒนาศักยภาพและความสามารถในตนเองได้เช่นกัน ประกอบด้วย 1 ประเด็นย่อย คือ การสนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gutshall (2013) ที่พบว่ากรอบคิดของครูนอกจากจะมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมในการพัฒนาตนเองของครูแล้ว ยังส่งผลไปถึงมุมมองและการสนับสนุนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้วย สังเกตได้จากพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียนด้วยเช่นกัน กล่าวคือ หากครูมีกรอบคิดงอกงามแล้ว ครูเหล่านั้นจะทุ่มเทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มที่โดยไม่คำนึงถึงความเหน็ดเหนื่อย เพราะเชื่อว่าผู้เรียนของตนจะสามารถพัฒนาศักยภาพได้ หากผู้เรียนได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมและมีความพยายามที่จะเรียนรู้

2. ความเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์ คือ ครูที่เห็นคุณค่าและเคารพในคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เรียน เช่นเดียวกับตนเอง โดยครูพยายามเปิดรับ และทำความเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล พยายามค้นหาข้อดีที่มีในตัวผู้เรียน สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและปลอดภัยให้เกิดขึ้นเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นโดยไม่ต้องกลัวการถูกตัดสินและติตราจากครูและเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งประกอบด้วยประเด็นย่อย 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ความเท่าเทียม 2) เปิดรับความแตกต่างระหว่างบุคคล 3) การค้นหาข้อดีของผู้เรียน 4) การลดอำนาจของครู และ 5) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ซึ่งความเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ (Humanistic Value) คือ ความเชื่อมั่นที่ว่ามนุษย์มีศักยภาพสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เมื่อกระบวนการพัฒนาภายในจิตมีความพร้อม (ธนา นิลชัยโกวิท และ อติสร จันทรสข, 2559) ดังนั้น การคำนึงถึงความรู้สึกและความต้องการของผู้เรียนในฐานะมนุษย์คนหนึ่งที่มีศักดิ์ศรีและมีคุณค่าย่อมจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกปลอดภัย มีความพร้อมและเกิดการความสุขในการเรียนรู้ สอดคล้องกับการวิจัยของ สุชีรา วิบูลย์สุข และ นิตยาภรณ์ บุญสวัสดิ์ (2558) โดยผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักศึกษาแพทย์ระดับชั้นปริคlinikในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน แสดงให้เห็นถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ สามารถแสดงออกทางความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสม และผู้สอนไม่สร้างแรงกดดันแก่นักศึกษา เน้นให้เกิดความรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน นอกจากนี้ ยังเน้นให้นักศึกษารับรู้ถึงจุดดีจุดด้อย ไม่ดูถูกตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และการเรียนรู้นับพื้นฐานแห่งความรักและความศรัทธาของนักศึกษาที่มีต่ออาจารย์และวิชาชีพ ส่งผลให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขได้

ข้อเสนอแนะ

1. สำหรับการทำงานวิจัยครั้งต่อไป สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปยืนยันองค์ประกอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)
2. สำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ สามารถนำไปพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของครูในการพัฒนาผู้เรียนให้กับสถาบันการผลิตครูเพื่อเป็นการปลูกฝังและเสริมสร้างกรอบคิดของงานของครูในการพัฒนาผู้เรียนให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่จะออกไปปฏิบัติการสอนในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของปริญญาณิพนธ์ เรื่อง การศึกษาและเสริมสร้างกรอบคิดของงานของครูในการพัฒนาผู้เรียนในนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้ข้อมูลด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

ชาย โพธิ์สิตา. (2554). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.

- ธนา นิลชัยโกวิทย์, และ อติสร จันทรสข. (2559). *ศิลปะการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง: คู่มือกระบวนการจิตตปัญญา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม: โครงการผู้นำแห่งอนาคต คณะวิทยาการการเรียนรู้ และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชนะดี สุริยะจันทร์หอม, และ อารยา ปิยะกุล. (2561). ผลการใช้รูปแบบ SPASA เพื่อเสริมสร้างโครงข่าย มายด์ เซต สำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพครู. *วารสารราชพฤกษ์*, 16(3), 56-63.
- พัชรา พุ่มพชาติ. (2552). *การพัฒนาแบบการจัดประสบการณ์แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- มิลินทรา กวินกมลโรจน์. (2557). *การวิจัยและพัฒนากระบวนการชี้แนะที่อิงทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับชุดความคิดด้านการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา* (วิทยานิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- เรืองวิทย์ นนทภา. (2559). คุณลักษณะของครูที่ผู้เรียนประทับใจ: ต้นแบบของครูดี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 10(2), 142-153.
- วิเชียร ไชยบัง. (2561). *จิตศึกษาพัฒนาปัญญาภายใน* (พิมพ์ครั้งที่ 5). บุรีรัมย์: โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา.
- สุขวสา ยอดกมล. (2551). *เกี่ยวกับสิ่งที่ครูควรรู้*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการมัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุชีรา วิบูลย์สุข, และ นิตยาภรณ์ บุญสวัสดิ์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของ นักศึกษาแพทย์ระดับชั้นปริคณีก. *เวชบันทึกศิริราช*, 8(2), 70-76.
- สุรวิทย์ อัสสพันธุ์. (2556). *ผลของโครงสร้างเป้าหมาย ความเชื่อเกี่ยวกับความฉลาด และความมั่นใจในความฉลาดของตนเองที่มีต่อเป้าหมายเชิงสัมฤทธิ์และความมุ่งมั่นในการเรียนรู้เชิงพฤติกรรมของนิสิต นักศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาศรีศาสตร์ศึกษาศาสตร์ (ปริญญาโทบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2554). *การวิเคราะห์และนำเสนอผลในงานวิจัยเชิงคุณภาพ*. จาก <http://www.edu.tsu.ac.th/major/eva/files/journal/DataAnalysis.pdf>
- Diekelmann, N., Allen, D., & Tanner, C. (1989). *The NLN criteria for appraisal of baccalaureate programs: A critical hermeneutic analysis*. New York: National League for Nursing.
- Dweck, C. S. (1999). *Self-theories: Their role in motivation, personality, and development*. New York: Psychology Press.
- _____ (2006). *Mindset: The new psychology of success*. New York: Random House.
- Gutshall, C. A. (2013). Teachers' mindsets for students with and without disabilities. *Psychology in the Schools*, 50(10), 1073-1083.
- Isaksen, S. G., & Treffinger, D. J. (2004). Celebrating 50 years of reflection practice: Versions of creative problem solving. *Journal of Creative Behavior*, 38(2), 75-101.
- Mercer, S., & Ryan, S. (2009). A mindset for EFL: Learners' beliefs about the role of natural talent. *ELT Journal*, 64(4), 436-444.

-
- Mezirow, J. (2000). *Learning as transformation: Critical perspectives on a theory in progress*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Rheinberg, F. (2001, April). Teachers reference-norm orientation and student motivation for learning. In *AERA Conference. Michigan State University, Seattle*.